

HUKUK OKUR YAZARLIĞI

İçindekiler

1. Hukukun Temel Kavramları
2. Temel İnsan Hakları ve Özgürlükler
3. Medeni Hukuktaki Önemli Kavramlar
4. Kişisel Verilerin Korunması
5. Vakıflar ve Dernekler

Hukuki Bilginin Önemi

- Yaşlıların internetle geç tanışması, internet ortamındaki dolandırıcılıklara ve suiistimallere açık hale gelmelerine yol açmaktadır.
- Yapılan araştırmalar, telefon dolandırıcılarının daha çok altmış yaş ve üzeri kişileri hedef aldığını göstermektedir. Bu dolandırıcılar yaşlıları polis veya savcı olduklarına ikna ederek kişilerin banka hesaplarına ilişkin bilgileri çalmaktadırlar. Yaşlıların haklarını bilmesi ve temel hukuki bilgilere sahip olmaları, bu gibi suiistimallerin önüne geçmek bakımından önem arz etmektedir.

HUKUK OKUR YAZARLIĞI - I

Hukukun Temel Kavramları

İçindekiler

- Hukuk Kavramı: Giriş
- Dünyadaki Hukuk Sistemleri
- Hukukun Kaynakları
- Hak Kavramı
- Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde Yargı Örgütü

Hukuk Kavramı ve Hukuk Sistemleri

- **Hukuk**, toplumu tanzim eden hukuk kurallarının bir araya gelmesinden oluşmuş bir düzendir.
- **Hukuk kuralları** insan davranışlarını düzenleyen ve cebir ile müeyyidelendirilmiş emir ve yasaklardır. Bu kurallar **kamu gücü** ile desteklenmekte ve yetkilendirilmiş **kamu kurumları** tarafından yasalaştırılmaktadır.
- **Hukuk Sistemi** hukukun yorumlanması ve uygulanmasını sağlayan bir yöntem veya süreçtir.
- Roma hukukundan gelişen **Kıta Avrupası Hukuk Sistemi**, kapsayıcı ve sıklıkla güncellenen hukuk kurallarına sahiptir.
- Anglo-Sakson hukukundan esinlenen **Ortak Hukuk Sistemi** çoğunlukla içtihatları temel almaktadır.

Hukukun Kaynakları

Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde Hukukun Kaynakları

- **Asli Kaynaklar** yasalaştırılmış temel ilkelere dir
 - **Yazılı Kaynaklar:** Anayasa, Mevzuat (Kanun, Yönetmelik vb.), Anlaşmalar
 - **Yazılı Olmayan Kaynaklar:** Örf ve Adet Hukuku
- **Tali Kaynaklar** asli kaynakların uygulanmasını destekleyen kaynaklardır
 - **Doktrin:** Yargıçların öğretileri
 - **İçtihatlar:** Yargıçların kararları

Hak Kavramı

- **Haklar** hukuki, toplumsal veya etik bir özgürlük veya yetkiyi konu alan ilkelerdir.
- **Kamu Hukuku** özel kişiler veya özel kurumlar ile kamu kurumları arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür. Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Uluslararası Hukuk kamu hukuku dallarının örnekleridir.
- **Özel Hukuk** bir hukuk sistemi içerisindeki kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür. Eşya hukuku, Ticaret Hukuku, İş Hukuku, Sözleşme Hukuku özel hukuk dallarının örnekleridir.
- Kamu hakları için **hakların kazanılması** doğumla gerçekleşir. Özel haklar ise aslen veya halefiyet yoluyla kazanılır.
- **Hakkın kaybedilmesi** bir ceza verilmesi veya hakkın kullanılması esnasında gerekli koşullara uyulmaması sebebiyle gündeme gelir.

Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde Yargı Örgütü

- **Adli Yargı**
 - **İlk Derece Mahkemeleri** hukuk ve ceza davalarının görüldüğü ilk derece mahkemeleridir.
 - **Bölge Adliye Mahkemeleri** ilk derece mahkemeleri kararlarının istinaf edildiği mahkemelerdir.
 - **Yargıtay** adli yargı kararlarının temyiz edildiği son derece mahkemesidir.
- **İdari Yargı**
 - **İdare ve Vergi Mahkemeleri** idari görev ve eylemler için başvuru alan ilk derece mahkemeleridir.
 - **Bölge İdare Mahkemeleri** idare ve vergi mahkemesi kararlarının istinaf edildiği mahkemelerdir.
 - **Danıştay;**
 - İdare Mahkemesi ve Bölge İdare Mahkemesi kararlarının temyiz edildiği son derece mahkemesidir.
 - Kanun tarafından belirtilen konulardaki ilk ve son derece mahkemesidir.
- **Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları**
 - **Uzlaşma**, tarafların avukatları tarafından dava öncesi veya esnasında yürütülen süreçtir.
 - **Arbuluculuk**, bir arbulucu tarafından tarafların başvurusuyla başlayan görüşme ve müzakere sürecidir.
 - **Tahkim**, genellikle 1 – 3 hakem tarafından tarafların ortak kararı ile uyuşmazlık hakkında bağlayıcı karar alınması sürecidir.

Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde Yargı Örgütü

• Anayasa Yargısı

- **Norm Denetimi** kanunların, kararnamelerin, Meclislerin İçtüzüğünün, Anayasa değişikliklerinin, Meclis kararlarının ve uluslararası anlaşmaların Anayasa'ya uygunluğunun denetlenmesidir.
 - **Soyut Norm Denetimi** bir iptal davası yoluyla denetimdir.
 - **Somut Norm Denetimi** bir itiraz yoluyla denetimdir.
- **Anayasa Şikayeti** Anayasa veya Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde düzenlenen temel bir hak veya özgürlüğün ihlal edilmesi sonucu yapılan başvurudur.
- **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Başvuru**, iç hukuk yollarının tüketilmesiyle yapılabilmektedir.

Hukuk Okur Yazarlığı - II

Temel Hak ve Özgürlükler

İçindekiler

- İnsan Hakları Kavramı : Giriş
- Anayasalarda Düzenlenen Temel Hak ve Özgürlükler
- Uluslararası Metinlerde Düzenlenen Temel Hak ve Özgürlükler
- Siyasal Haklar
- Ekonomik Haklar
- Sosyal Haklar

Temel Haklar

- **Herkes için insan hakları:** Bir denge içinde toplumun tüm kesimleri için hak / sorumluluk / özgürlük / görev.
- İnsan hakları, ulusal anayasalarda yer alır ve en iyi şekilde korunur: **Temel Haklar**.
- İnsan hakları, uluslararası alanda da korunmaktadır: **BM, Avrupa Konseyi, AB**.
- Bazı haklar **mutlak haklardır**; herhangi bir zamanda, herhangi bir şekilde kısıtlanamazlar.
- Bazı haklar mutlak değildir; belirli koşulların varlığı halinde kısıtlanabilirler.
- Genel anlamda hakların sınırlandırılması için **meşru nedenler**: ulusal güvenlik, kamu sağlığı, başkalarının hakları vs.

Siyasal Haklar

Siyasal haklar, insanların siyasal yaşama katılabilmesini ifade eder.

«Her yurttaş (...) doğrudan doğruya ya da özgürce seçilmiş temsilciler aracılığı ile kamu yönetimine katılma (...) hak ve imkanına sahiptir.» (KSHS m. 25)

- **Seçme ve Seçilme Hakkı:** Oy vermeyi ve periyodik seçimlerde seçilebilmeyi kapsar. Tüm vatandaşlar eşit oy hakkına sahiptir. Yardıma muhtaç kişiler için özel tedbirler alınır.
- **Dilekçe Hakkı:** İstek ve şikayetlerin kamu kurumlarına iletilebilmesi.
- **Bilgi Edinme Hakkı:** Halkın özgür kararlar alabilmesi ve yönetim hakkında bilgi sahibi olabilmesi için, kamu kaynaklarına açık erişimi olmalıdır.

Ekonomik Haklar

Ekonomik haklar, onurlu bir yaşam için asgari adil standartları ifade eder.

«(...) korkudan ve yokluktan arınmış özgür insan ülküsüne ancak herkesin (...) ekonomik, sosyal ve kültürel haklarından yararlanabileceği şartların yaratılması ile ulaşılabileceği (...)» **ESKHS**

İnsan onuru – **her yaşta** ekonomik güvenlik.

- **Çalışma hakkı:** Yaşlıların, kadınların, engellilerin vb. özel durumları göz önünde bulundurularak, özgürce seçilmiş işlerde çalışma ve iş bulmak için eşit fırsatlara sahip olma hakkı.
- **Mülkiyet hakkı:** Kişilerin özel mülkiyetinin hukuka aykırı müdahalelerden korunması.
- **Tüketici hakları:** Bireysel tüketiciler, çok hızlı teknik gelişmelerin yaşandığı ekonomik piyasada oluşan karmaşık ve detaylı süreçlere karşı korunmaktadır..

Sosyal Haklar

Sosyal haklar, devletlerin insanların yaşam standartlarında gerçek eşitliği sağlama konusundaki pozitif yükümlülüğünü ifade eder. Eğitim hakkı.

«Her şahsın, gerek kendisi gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, mesken, tıbbi bakım, gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir hayat seviyesine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya geçim imkânlarından iradesi dışında mahrum bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır» İHEB, m. 25.

- **Sağlık Hakkı:** Herkes için ulaşılabılır en yüksek sağlık standardını talep etme hakkıdır.
- **Çevre Hakkı:** Güvenli, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreye ulaşım hakkıdır.
- **Sosyal Güvenlik Hakkı:** Yaşlılar dahil çalışamayacak durumda olan kişilere sosyal yardım talep etme hakkıdır.

HUKUK OKUR YAZARLIĞI - III

Medeni Hukuktaki Önemli Kavramlar

İçindekiler

- Kişilik Hakları ve Korunması
 - Veri Güvenliği
 - Özel Hayatın Gizliliği
- Vesayet Hukuku
- Ayni Haklar
 - Mülkiyet Hakkı
 - İrtifak Hakları
 - Kat Mülkiyeti Hakkında Temel Bilgiler
- Miras Hukukuna İlişkin Temel Bilgiler
- Tüketici Hakları
- Adli Yardım

Kişilik Hakları ve Korunması

Mutlak ve kişiye sıkı sıkıya bağlı olan kişilik hakları; vazgeçilemez, devredilemez, feragat edilemez, para ile ölçülemez bir nitelik taşır ve kişiliğin kazanılması anında doğrudan ve kanun yoluyla kişiye verilir.

- Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz bırakılamaz. Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır. **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (m.12)**
- Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (m.8)**

Kişilik Hakları ve Korunması

- **Özel Hayatın Gizliliği:** Mahremiyet, genel olarak, kişilerin yalnız başına kalabildikleri, diğer kişilerle hangi yer, zaman ve koşullarda ne ölçüde ilişki ve iletişim kuracaklarına bizzat kendilerinin karar verebildikleri bir alan ve bu alan üzerinde sahip olunan hakkı ifade etmektedir.
- **Veri Güvenliği:** Kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Örneğin: İsim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler vs. Genel Veri Koruma Tüzüğü, AB ülkelerindeki veri koruma yasalarını uyumlu hale getiren ana düzenlemedir. Bunun yanı sıra ülkeler de özel kanunlarla kişisel verileri korumaktadır.

Vesayet Hukuku

- Velayet altında olmayan küçüklerin veya kanunlarda belirtilen sebeplerle yasal hakları kısıtlanmış olan yetişkinlerin korunmasını konu alan hukuk dalıdır.
- Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı ceza veya yaşlılık gibi sebeplerle kişi vesayet altına alınabilir.

- Bununla birlikte, ergin kişinin kendisi de yaşlılık, engelli olma, deneyimsizlik veya ağır hastalık gibi nedenlerle işlerini idare edemiyor ve bakıma ihtiyaç duyuyorsa kendisine vasi atanmasını isteyebilir.
- Vesayet altındaki kişiler, kendi işlemleriyle borç altına giremezler; önemli miktarda bağışlamada bulunamazlar, vakıf kuramaz ve kefil olamazlar. Bu kişilerin malvarlıkları vasileri tarafından yönetilir.

Ayni Haklar

- Kişilere eşya üzerinde doğrudan doğruya ve mutlak egemenlik yetkisi sağlayan ve herkese karşı ileri sürülebilien haklardır.
 - **Mülkiyet Hakkı**, sahibine bir eşyayı kullanma, ondan yararlanma ve onunla ilgili her türlü tasarrufta bulunma yetkilerini veren, tam ve sınırsız ayni haktır.
 - **İrtifak Hakları**, bir taşınmaz üzerinde bir kullanma ve yararlanmaya rıza göstermeyi ya da mülkiyete dahil olan bazı hakların kullanılmasından kaçınmayı gerektiren ve başka bir taşınmaz veya kişi lehine kurulan hukuki işlemleri ifade eder.
 - **Kat Mülkiyeti Hakkında Temel Bilgiler**
Bir binanın bir bölümünün (örneğin bir apartmandaki bir dairenin) bireysel mülkiyeti ile binanın ortak kullanılan bölümlerinin ortak mülkiyetini ifade eder.

Miras Hukukuna İlişkin Temel Bilgiler

- Bir gerçek kişinin ölümünden sonra, para ile ölçülebilen bütün hak ve borçlarının kimlere ve ne şekilde geçeceğini düzenleyen hukuk kurallarını içeren özel hukuk dalıdır.

Tüketici Hakları

- Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiler, tüketici olarak adlandırılmaktadır. Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan her türlü sözleşme ve hukuki işlem ise tüketici işlemidir. Bu hukuki ilişkinin zayıf tarafı olan tüketici, haksız uygulamalara karşı kanunlar tarafından korunmaktadır.

Adli Yardım

- Bir davanın açılabilmesi ve takip edilebilmesi için gerekli harcamalar, mali açıdan büyük bir külfete dönüşebilmektedir. Bu nedenle, kanun önünde eşitlik ve hak arama özgürlüğü çerçevesinde, maddi olanakları sınırlı kişilere yargılama sırasında birtakım parasal kolaylıklar sağlanmaktadır. Bunu sağlayan kurum, adli yardım olarak adlandırılmaktadır.

Hukuk Okur Yazarlığı - IV

Kişisel Verilerin Korunması

İçindekiler

- Kişisel Veri
- Özel Nitelikli Kişisel Veri
- Kişisel Verilerin Önemi
- Kişisel Verilere İlişkin Hukuki Düzenlemeler

Kişisel Veri

- Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi kişisel veridir.
- Ad soyad, doğum tarihi, sağlık bilgileri, eğitim bilgileri gibi bir kişiyle ilgili her türlü bilgi kişisel veridir.
- Bir bilginin kişisel veri olabilmesi için ilgili olduğu kişinin tespit edilebiliyor olması gerekir.

Özel Nitelikli Kişisel Veri

- Kanuna göre bazı verilerin kişisel verilere göre daha sıkı şartlar altında korunması gerekmektedir. Bunlar özel nitelikli kişisel veriler olarak adlandırılmaktadır. Bu verilere örnek olarak kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri sayılabilir.

- Bu tür verilerin işlenmesi için gereken şartlar diğer kişisel verilere göre farklılık göstermektedir. Kanunda rıza aranmadan işlenebilecek veriler için uygulanan bazı hükümler özel nitelikli kişisel veriler için geçersizdir.
- Bu tür verilerin kişilerin daha özelinde olduğu kabul edilebilir. Bu yüzden bu verilerin korunmasına yönelik daha çok tedbir yer almaktadır.

Kişisel Verilerin Önemi

- Kişisel verilerin korunmasındaki temel hedef kişisel verilerin işlenmesinin disiplin altına alınması ile temel hak ve özgürlüklerin korunmasıdır.
- Kişisel verilerin korunması kişinin kendisinin korunmasıdır, temel bir insan hakkıdır. Aynı zamanda kişilik hakkının da bir parçası olması nedeniyle korunması sıkı şartlara tabi tutulmuştur.

Kişisel Verilere İlişkin Hukuki Düzenlemeler

- Kişisel veriler en başta ülkelerin anayasalarında korunmaktadır. Bunun yanında kişilik hakkının bir parçası olması sebebiyle Medeni Kanunlarda da koruma altına alınmıştır.
- Ülkelerin kişisel verilerin korunmasına ilişkin kendi özel Kişisel Verileri Koruma Kanunları da bulunmaktadır. Ayrıca bütün Avrupa Birliği ülkelerinde ortak olarak uygulanan Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde de kişisel verilerin işlenmesi ve korunması ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

HUKUK OKUR YAZARLIĞI- V

Dernekler ve Vakıflar Hukuku

İçindekiler

- Dernek nedir?
- Derneklerin temel özellikleri nelerdir?
- Dernek üyelerinin yükümlülükleri nelerdir?
- Vakıf nedir?
- Vakıfların temel özellikleri nelerdir?
- Vakıf üyelerinin yükümlülükleri nelerdir?

Dernekler

- Dernek, kâr paylaşımı dışında belirli ve ortak bir amaç için bir araya gelen kişilerin oluşturduğu tüzel kişidir.
- Türk Medeni Kanunu'na göre herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma hakkı vardır. Fiil ehliyetine sahip her gerçek kişi dernek kurma hakkına sahiptir. Ayrıca hiç kimse dernek kurmaya veya derneğe üye olmaya zorlanamaz. Dernekler, vakıflar gibi topluma faydalı bir hizmet sunmak amacıyla kurulmuş yasal derneklerdir.
- Türk hukukunda dernekler, Türk Medeni Kanunu ve Dernekler Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Derneklerin Temel Özellikleri

- Dernekler kişi topluluğudur.
- Hukuka ve ahlaka aykırı olarak kurulamaz.
- Kazanç elde etme amacıyla inşa edilemez.
- Tüzel kişiliğe sahiptir.
- Önceden izin alınmadan kurulabilir.
- Kurucular fiil ehliyetine sahip olmalıdır.
- Dernek üyelerinin aylık belirli bir üyelik ücreti ödemeleri gerekmektedir.

Vakıflar

- Vakıf, gerçek ve tüzel kişi veya kişilerin, belirli bir mülk ve hakla belirli ve sürekli bir amaca tahsis edilmesi ile oluşan müessesedir.
- Türk hukukunda vakıflara ilişkin düzenlemeler Türk Medeni Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Vakıfların Temel Özellikleri

- Gönüllülük esastır.
- Bağışlarla ayakta dururlar.
- İhtiyaç sahiplerine yardım ederler. Afet, sağlık ve eğitim vakıfları en çok bilinen vakıflar arasındadır.
- İş bölümü yaparlar.
- Belli bir ücret talep etmezler.

GAP-IOS is funded by the Erasmus+ Program of the European Union 2020-1-TR01-KA204-094736

Partners

